

**КОНДРАТЮК-АНТОНОВА Тетяна
Вячеславівна,**

*кандидат філософських наук, доцент
Київський інститут Національної гвардії
України,*

ЛЕВИЦЬКИЙ Михайло Вікторович,

*курсант курсу №1 факультету СБД
Київський інститут Національної гвардії
України*

ВПЛИВ СТОЇЦИЗМУ НА ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНО- ПСИХОЛОГІЧНОГО СТАНУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ НГУ

Необхідність пошуку світоглядних, ціннісних координат, які б сприяли адекватному сприйняттю дійсності, є дуже важливим елементом формування сучасної особистості військовослужбовця НГУ.

Під час виконання бойових завдань, одним із головних чинників успішного результату є морально-психологічний стан підрозділу. В умовах постійних стресів, поганого сну, зміни обстановки та критичних ситуацій дуже важливо зберігати холодний розум для прийняття мудрих рішень. Не усі офіцери, а тим більше особи рядового складу, проходять ці випробування. Під час підготовки військовослужбовців важливо підібрати правильний алгоритм дій та підхід. Для збереження холонокровності, раціонального сприйняття реальності та вирішення питань в умовах тиску, найкраще підходить філософія стоїцизму.

Філософія стоїцизму наголошує на тому, що уся історія людства демонструє нам такі періоди, коли існуюча організація суспільства починає руйнуватися, а існуючі цінності починають втрачати свою силу. Мудра людина бачить, як хитається уся суспільна будівля, котра викликає у його співвітчизників або стан темного відчаю, або стан легковажного презирства. Коли соціальна анархія розповсюджується ще не дуже широко, то така людина здатна врятувати і себе, і свою країну, надавши новий напрям її силам.

Стоїк - це людина, яка виявляє стійкість та мужність у життєвих випробуваннях і здатна протистояти спокусам. Попри тривіальність цього словникового визначення, не всі знають, що стоїцизм — це філософська школа з понад двохтисячолітньою історією, оригінальним вченням та власним «пантеоном» мудреців [1]. Найбільш відомі стоїки - Зенон із Кітіона, Луцій Анней Сенека, Епіктет, Марк Аврелій. Ця філософія проголошує, що чеснота (переважно малися на увазі чотири головні чесноти: стриманість, сміливість, справедливість і мудрість) — це щастя й що наші проблеми походять від того, як ми сприймаємо речі, а не від самих речей [3].

Усі стоїки вважали, що справжнє щастя полягає у звільненні від пристрастей, у спокої духу. Вони першими в історії зробили аналіз пристрастей. Вважали, що головне — зрозуміти що є добро, а що — зло, а що не є і ні те, й ні

інше. Останнє уявляє собою досить велику сферу морально нейтрального і тут позиція мудреця — неупередженість. Оскільки все ж таки в нас є елементи негативних пристрастей, то добродійність має характер боротьби з противними природі й розуму бажаннями.

Стоїцизм найповніше розкривається на полі бою. Коли у 1965 році капітан Джеймс Стокдейл (який пізніше отримав Медаль за відвагу) катапультивався зі свого підбитого над В'єтнамом літака, щоб наступну чверть століття жити у в'язницях і терпіти тортури, на його вустах було ім'я Епіктета.

Фрідріх II завжди виїжджав на поле бою, маючи праці стоїків у сумках при сидлі. А головнокомандувач морських сил і НАТО генерал Джеймс «Скажений Пес» Меттіс возив із собою «Роздуми» Марка Аврелія на спецоперації в Перській затоці, в Афганістані та Іраку. Звісно, це були не професори, а діячі, і енергійна філософія стоїцизму ідеально їм підходила [2].

Стоїцизм і війна - невіддільне сусідство. Стоїцизм заслужено має репутацію філософії для складних часів, а війна є одним з найтяжчих суспільних лих та випробувань людських якостей. Серед філософів та послідовників стоїцизму траплялися люди воїнських чинів, що є свідченням того, як стоїцизм може працювати в умовах воєнного часу.

Стоїцизм навчає приділяти увагу лише тим речам, які можна контролювати (наприклад, ваше рішення і дії) і не витратити зайвого часу та енергії на те, що не залежить від вас. Військова служба вимагає великої самодисципліни, а стоїцизм цінує внутрішню силу і здатність до самоконтролю. Також філософія стоїків допомагає реагувати на стрес та виклики більш обдуманно і емоційно стійко, що є важливим у військовому житті. І не менш корисними для військових, наголошуючи на відповідальності, є поняття справедливості і служінні суспільству. Варто розглядати філософію стоїків, як військових джентльменів, які мають свої цінності, благородні закони і за рахунок етичних вподобань, ніколи не порушують рамки моральності у суспільстві.

Ця моральна філософія сьогодні повинна наповнювати світоглядний та ціннісний потенціал військовослужбовців НГУ, які потребують духовного фундаменту, цілісного морального каркасу не тільки під час виконання службово-бойових завдань сектору безпеки і оборони, а й у повсякденному житті. Виклики, з якими нині зустрічаються військовослужбовці НГУ, не менш гострі та вразливі, ніж ті, що були у воїнів Римської імперії, для яких стоїцизм був основою їх відношення до світу.

Список використаних джерел:

1. Юдін М. Зберігати спокій під ударами ракет: шлях стоїка в тумані війни.
URL: https://platoscave.com.ua/shliakh_stoika_v_tumani_viiny
2. Чи є стоїцизм корисною філософією для сучасного світу?
URL: <https://femwork.org/blog/chi-ye-stoyitsizm-korisnoyu-filosofiyeyu-dlya-suchasnogo-svitu/>

3. Голідей Раян, Генсільман Стівен. Стоїцизм на кожен день. 366 роздумів про мудрість, стійкість і мистецтво жити / пер. з англ. Антоніна Ящук. К.: Наш Формат, 2022. 464 с.

URL: <https://nashformat.ua/pdf-preview/stoitsyzm-na-kozhen-den.-366-rozdumiv-pro-mudrist-stijkist-i-mystetstvo-zhyty-onovl.-vyd.-709518>